

T.B.M.M.

(S. Sayısı : 335)

**Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu
Raporu (1/597)**

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

6.5.1997

Sayı : B.02.0.KKG/101-1167/1772

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 26.3.1997 tarihinde kararlaştırılan "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Anayasanın 41 inci maddesinde belirtildiği gibi toplumun temelini aile oluşturmaktadır. Bi-reysellikten toplumsallığa geçişin en küçük birimi olan ve karşılıklı rıza ile oluşan ailenin sağlıklı yapılanması ve yürütülmesi toplumun varoluşunu ve yarınları güçlü bir biçimde uzunmasını doğ-rudan etkilemektedir.

Ülkemizin büyükanne, büyükbaba, anne, baba ve torunların birlikte yaşadığı geleneksel geniş aile sisteminden hızlı sanayileşme ve buna paralel olarak şehirleşmeyle birlikte çekirdek aile tipi dediğimiz anne, baba ve çocuğun oluşturduğu dar aile tipine doğru yoğun bir gidiş yaşanmıştır. Bu-gün içinde bulunan zor ekonantik koşullar, sosyal ve kavramsal kargaşalar, yorucu şehir hayatı ai-le bireyleri üzerinde psikolojik ve sosyolojik rahatsızlıklara sebep olmaktadır.

İlk insanla birlikte ortaya çıkan şiddet olgusu değişik türleri ve uygulanış biçimleriyle her za-man gündemde olmuştur. Şiddetin aile yaşamı içerisinde, aileyi oluşturan bireyler arasında gerçek-leşen ve "aile içi şiddet" adı altında "aile içinde bir bireyin diğer bir bireye yönelik fizikî, sözel ve duygusal kötü davranış" şeklinde tanımlanan görüntüsü toplum için daha tehlikeli olmakta, toplu-mun en küçük birimi olan aile içerisinde gerçekleşen şiddetin yol açtığı ve açacağı zararlar toplum bünyesinde daha derin ve kalıcı izler bırakmaktadır.

Aile içi şiddetin zararları sadece toplum açısından değil birey açısından da tehlikeli sonuçlar yaratmaktadır. Aile içi şiddet, sevgi, şefkat ve merhamet göstermesi gereken bir kişi tarafından uy-gulandığından, şiddete maruz kalan aile bireyinin ruhî yapısında hayatı boyunca silinmesi zor izler bırakmaktadır. Aile içi şiddet olaylarına daha çok anne ve çocukların maruz kaldığı yapılan araş-tırmalar sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Son yıllarda aile içi şiddet olayları toplumumuzu sarsar boyutlara ulaşmıştır. Her geçen gün ai-lede yaşanan dayak, işkence ve cinayet gibi şiddet olayları görsel ve yazılı basında izlenmektedir.

Bu itibarla Anayasa'nın 41 inci maddesinde yer alan "Devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alır, teşkilâtı kurar" hükmü de göz önüne alınarak aile içi şiddetten mağdur olan kadını ve çocukları koruyucu yasal tedbirlerin alınması zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Bu amaçla hazırlanan "Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısıyla", ABD, Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere, İrlanda ve Norveç gibi ülkelerde uygulanan, şiddete uğrama ihtimali bulunan kadınların mahkemelere başvurarak koruma emri alabilmelerini sağlayacak hükümler Türk hukuk sistemine dahil edilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. – Tasarının birinci maddesiyle, aile bireylerinin aile içi şiddete maruz kaldığını biz-zat kendisinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi halinde, sulh mahkemesince Türk Me-deni Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak bu maddede sayılan koruyucu tedbirlerden bi-ri veya birkaçına birden hükmedilecektir. Örneğin; Kocanın eve içikili gelerek kadın ve çocuklara karşı şiddet eylemlerinde bulunduğu hallerde mahkemece sadece "alkollü vaziyette eve gelmeme" tedbirine hükmedilebileceği gibi kocanın evden uzaklaşmasının gerektiği durumlarda ise, "kadının oturmakta olduğu eve veya işyerine yaklaşmama", "kadın eşyalarına zarar vermeme", "kusurlu eşin işyerindeki amirine veya işverenine durumu haber verme", "kusurlu eşin müşterek konuta gel-mesini yasaklama" gibi birden fazla tedbire de karar verilebilecektir. Bu sayılanlar tadadi olmayıp, hayatın olağan akışına göre mahkemece sayılanlar dışında da benzer tedbirlere hükmolunabilecektir.

Sulh Hukuk Mahkemesi mağdurların tekrar şiddete uğrama ihtimalini göz önüne alarak baş-vurunun hemen ardından tanık ya da karşı tarafın dinlenmesine gerek olmadan bu kararı verebilecektir. Şiddete uğrayanların mahkemede şiddete uğrama ihtimalini kanıtlama yükümlülüğü de bu-lunmamaktadır. Mahkeme kararında 6 ayı geçmemek üzere tedbirin uygulama süresi belirtilecek ve tedbire aykırı davranışta bulunulması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya mah-kûm edileceği kusurlu eş'e ihtar olunacaktır.

Hâkim, mağdurların yoksulluğa düşmelerini önlemek amacıyla nafakaya hükmedecek, nafa-kanın tespiti için gerekiyor ise bilir kişi incelemesi yaptıracak böylece davalı ve davacıların yaşam düzeyini tespit edecektir.

Bu tür adli işlemlerin mağdurlara malî külfet getirmemesi için sulh hukuk mahkemesine yapı-lacak başvuruların harca tabi olmayacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 2. – Tasarının ikinci maddesine göre, koruma kararının bir örneği Sulh Hukuk Mah-kesince Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunacak ve kararın uygulanması zabıta marifetiyle izle-necektir. Koruma kararına uyulmaması halinde, zabıta mağdurların şikayet dilekçesi vermesine ge-rek kalmadan re'sen soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına inti-kal ettirecektir. Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararına uymayan eş hakkında Sulh Ceza Mah-kesinde kamu davası açacaktır. Söz konusu davanın duruşmasının Meşhut Suçların Muhakeme Usulüne tabi tutulması suretiyle yargılamanın süratle sonuçlandırılması amaçlanmıştır.

Madde 3. – Bu dava sonucunda, fiil başka bir suç oluştursa bile koruma kararına aykırı davra-nan eş ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkum edilecektir. Bu madde ile hapis ceza-sına hükmolunmasının gerekçesi, failin daha önce kendisine ihtar olunan mahkeme kararına aykırı davranması ve aile birliği tehlikeye atmakta ısrarlı davranmasıdır. Cezanın üst sınırı altı ay ola-rak belirlenmek suretiyle hem caydırıcılık hem de hükmolunan cezanın Türk Ceza Kanunu'nun 119 uncu maddesi kapsamı dışında değerlendirilmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

Madde 4. – Kanunun yürürlük tarihini belirlemektedir.

Madde 5. – Yürültme merciini belirlemektedir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/597

Karar No. : 53

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı, Komisyonumuzun 14.5.1997 tarihli 23 üncü Birleşiminde, Devlet Bakanı Sayın Işıl Saygın'ın, Adalet ve Devlet Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş, Medeni Kanun hükümleri dikkate alınarak değerlendirilmek üzere alt komisyona havale edilmiştir.

Tasarı, Alt Komisyon tarafından hazırlanan rapor ve metin esas alınarak, Komisyonumuzun 5.6.1997 tarihli 25 inci Birleşiminde Devlet Bakanı Vekili Sayın İsmail Karakuyu'nun, Adalet ve Devlet Bakanlıkları temsilcilerinin de katılmalarıyla bir kez daha incelenip görüşülmüştür.

Tasarının 1 inci maddesinin birinci fıkrasına yapılan ilave ile eş ve çocuklardan başka, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri de koruma kapsamına alınmıştır. Aynı fıkranın sonunda yer alan "hükmedebilir." ibaresinden sonra gelen (.) işareti (:) şeklinde düzeltilmiş, fıkranın (b) bendi redaksiyona tabi tutulmuş, (a), (c) ve (d) bentlerine birinci fıkraya yapılan ilaveye paralel olarak, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireyleri de dahil edilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında rakamla yazılan (6) aylık süre yazı ile yazılmış, sulh hukuk mahkemesince verilen karara karşı yapılacak itirazlar için süre ve merci belirlemek amacıyla fıkraya gerekli ilaveler yapılmıştır.

Maddenin son fıkrasında yer alan "başvurular" ibaresi, fıkraya açıklık getirmek üzere "yapılan başvurular" şeklinde değiştirilmiştir.

Tasarının 2, 3, 4 ve 5 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan	Sözcü
<i>Ahmet Tekdal</i>	<i>Bülent Arıncı</i>
Ankara	Manisa
Kâtip	Üye
<i>İ. Cevher Cevheri</i>	<i>Ömer Ekinci</i>
Adana	Ankara
Üye	Üye
<i>Hasan Belhan</i>	<i>İsmail Köse</i>
Elazığ	Erzurum
Üye	Üye
<i>Erkan Mumcu</i>	<i>Halil Cin</i>
Isparta	İçel

Üye

Ahmet Güryüz Ketenci

İstanbul

Muhallifim

Asliye hukuk mahkemesine itiraz yolunun
açılmasına karşıyım. Çünkü yeni bir şiddet
yolunu açacaktır.

Üye

Ali Şahin

Kahramanmaraş

Üye

Fikret Karabekmez

Malatya

Üye

Metin Öney

İzmir

Üye

M. Necati Çetinkaya

Konya

Üye

Ayhan Gürel

Samsun

Muhallifim

Asliye hukuk mahkemesine itiraz yoluna
karşıyım. Yeni şiddete
yol açacaktır.

Üye

Ali Şevki Ereğ

Tokat

Üye

Abdulkadir Öncel

Şanlıurfa

Üye

Yusuf Bahadır

Trabzon

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN
AİLENİN KORUNMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Türk Medeni Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi halinde, Sulh Hukuk Mahkemesi re'sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir :

Kusurlu eşin;

- a) Diğer eş'e veya çocuklara karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,
- b) Müşterek evin diğer eş'e ve varsa çocuklara tahsisi ile diğer eş ve çocukların oturmakta olduğu eve veya iş yerlerine yaklaşmaması,
- c) Diğer eşin eşyalarına zarar vermemesi,
- d) Diğer eş ve çocukları iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi,
- e) Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,
- f) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması.

Yukarıdaki hükümlerin tatbiki maksadıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükümlenen tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususu kusurlu eş'e ihtar olunur.

Hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini gözönünde bulundurarak tedbir nafakasına hükmeder.

Birinci fıkra hükmüne göre başvurular harca tabi değildir.

MADDE 2. — Koruma kararının bir örneği mahkemece Cumhuriyet Başsavcılığına tevdi olunur. Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararının uygulanmasını zabıta marifetiyle izler.

Koruma kararına uyulmaması halinde zabıta, mağdurların şikayet dilekçesi vermesine gerek kalmadan, re'sen soruşturma yaparak evrakı en kısa zamanda Cumhuriyet Başsavcılığına intikal ettirir.

Cumhuriyet Başsavcılığı koruma kararına uymayan eş hakkında Sulh Ceza Mahkemesinde kamu davası açar. Bu davanın duruşması yer ve zaman kaydına bakılmaksızın 3005 sayılı Meşhut Suçların Muhakeme Usulü Kanunu hükümlerine göre yapılır.

MADDE 3. — Fiili başka bir suç oluştursa bile, koruma kararına aykırı davranan eş'e ayrıca üç aydan altı aya kadar hapis cezası hükümlenir.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
AİLENİN KORUNMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. – Türk Medeni Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi halinde, Sulh Hukuk Mahkemesi re'sen meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak aşağıda sayılan tedbirlerden bir ya da bir kaçına birlikte veya uygun göreceği benzeri başkaca tedbirlere de hükmedebilir :

Kusurlu eşin;

a) Diğer eş'e veya çocuklara veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik davranışlarda bulunmaması,

b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer eş'e ve varsa çocuklara tahsisi ile diğer eş ve çocukların oturmakta olduğu eve veya iş yerlerine yaklaşmaması,

c) Diğer eşin, çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,

d) Diğer eşi, çocukları veya aynı çatı altında yaşayan aile bireylerini iletişim vasıtalarıyla rahatsız etmemesi,

e) Varsa silah ve benzeri araçlarını zabıtaya teslim etmesi,

f) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak ortak konuta gelmemesi veya ortak konutta bu maddeleri kullanmaması.

Yukarıdaki hükümlerin tatbiki maksadıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükümlenen tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hürriyeti bağlayıcı cezaya hükmedileceği hususu kusurlu eş'e ihtar olunur. Bu karara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren üç gün içerisinde aynı yer Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edebilir. Asliye Hukuk Mahkemesi itirazı üç gün içinde sonuçlandırır. Bu karar kesindir. İtirazlar verilen tedbir kararının uygulanmasını tehir etmez.

Hakim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini gözönünde bulundurarak tedbir nafakasına hükmeder. Birinci fıkra hükmüne göre yapılan başvurular harca tabi değildir.

MADDE 2. – Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. – Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 4. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Necmettin Erbakan
Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

Prof. Dr. T. Çiller

Devlet Bakanı

N. Ercan

Devlet Bakanı

I. Saygın

Devlet Bakanı

N. Kurt

Devlet Bakanı V.

I. Saygın

Devlet Bakanı

M. S. Ensarioğlu

Devlet Bakanı

B. Aksoy

Devlet Bakanı

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı V.

H. U. Söylemez

Devlet Bakanı

B. Şeker

Adalet Bakanı

Ş. Kazan

İçişleri Bakanı

M. Akşener

Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. M. Sağlam

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

M. Demirci

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Y. Erez

Kültür Bakanı

İ. Kahraman

Orman Bakanı

M. H. Dağlı

Devlet Bakanı

F. Adak

Devlet Bakanı

Doç. Dr. A. Gül

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Tekir

Devlet Bakanı

M. Altınsoy

Devlet Bakanı

L. Esengün

Devlet Bakanı

A. C. Tunç

Devlet Bakanı

G. Dağdaş

Devlet Bakanı

T. R. Güneri

Devlet Bakanı

Prof. Dr. S. Günbey

Devlet Bakanı

Dr. A. Demircan

Millî Savunma Bakanı

T. Tayan

Maliye Bakanı

Doç. Dr. A. Şener

Bay. ve İskân Bakanı

C. Ayhan

Ulaştırma Bakanı

Ö. Barutçu

Çal. ve Sos. Güv. Bakanı

N. Çelik

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

M. R. Kutan

Turizm Bakanı V.

B. Şeker

Çevre Bakanı V.

T. R. Güneri